

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratorio Prima Eucharistica Philippo IV. Hispaniarum Indiarumq[ue] Regi,
& vniuersæ Domvi Avstriae pro defensâ Religione, & admiâ in Belgium
Societate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

biamque interpretabitur, sed alienæ salutis studium: cui nostra si prodesse possit infamia, non subterfugimus profectò (ita nos Deus amet) quin stulti, quin scelerati habeamur, dummodò & absit offensâ Numinis, neque nos animorum nostrorum conscientia condemnet.

Nunc quoniam ad metas peruenimus, & postremus horum secularium ludorum actus (ultimus inquam huius Operis Liber) Flandro-Belgica nostra obtigit; non decet eam reliquis aut gratitudine aut urbanitate esse inferiorem; & spectatores, quorum oculos tandem detinuit, absque missilibus aliquot aut apophoretis dimittere. Itaque hac pauca è litterario penu deprompta subiucimus.

EXERCITATIO ORATORIA.

ORATIO PRIMA

Eucharistica PHILIPPO IV. Hispaniarum Indiarumque Regi, & uniuersæ DOMVI AVSTRIACÆ pro defensione Religionis, & admissâ in Belgium Societate.

I beneficia conferentis animus, magis quàm res ipsæ, ponderandus est; & nonnumquam summâ nos deuinctos gratiâ credimus, quòd rem, ceteroqui exiguam, à voluntate non exiguâ profectam intelligimus; in ipso limine hæreo, Philippe Rex Catholice, videoque, quem instituere orationis cursum parabam, minimè ad exitum me posse perducere. Volebam enim tibi, maioribusque tuis, Austriacis Principibus, non referre (quod neque vestra munificentia, neque facultas nostra permittit) sed, quatenus verbis assequi valerem, gratias agere, quòd & Socios illi singulari fauore in Belgium admisisset, tuque in hodiernum diem magno patrocinio tuo vereque Regiâ protectione fouisses. Quod quidem beneficium cum tantum tamque multiplex in se esse conspicerem, vt quibus gratæ mentis significationibus à me explicari possët, vix intelligerem; tum certè si animi vnde prouenit consideranda est amplitudo, planè imparem me sentio, qui rem tantam tamque augustam non dico meritis efferam laudibus, sed vel nudâ narratione proponam. Profecta hæc enim omnia sunt à propriâ illâ Austriacorum pietate; & Christianæ Religionis conseruandæ promouendæque incensâ cupiditate, quam neque vllius eloquentia enarrare, neque ingenium valeat comprehendere. Est illud iam commune orbis iudicium, cui libenter assentior, Austriacæ stirpis eiusmodi esse decora, vt

*Austriaco-
rum sum-
malau de-
fendere &
promouere
Catholi-
cam Reli-
gionem:*

generis claritate, potentia magnitudine, opum vi, Imperij vigore, amplitudine, maiestate, cedat omnino nulli. Sed sunt alia augustiora. Nam externas illas laudes verbis extenuatas solent quidam vel naturæ tribuere, vel fortunæ, ut nemo vnus sibi proprias existimare possit. Ac verò eâ gloriâ, quam ex Religionis promouendæ studio consecuti sunt Austriaci, ita gaudent singuli, ut vniuersis nihil detrahant; ita vniuersi, ut propriam singulis relinquunt: neque in huius sese laudis partem aut naturæ aut fortunæ nomen insinuat. Nimirum hoc decus illud est eximium ac verè diuinum, cui omnia non modò cedant necesse est, verum etiam à quo, tamquam perenni felicitatis fonte, omnia in hanc Dommum profecta sunt, hodieque proficiscuntur.

*inde omnis
eorum fe-
licitas &
magnitu-
do.*

*Rudolphus
Primus
Imperium
acquisiuit
Religione,
& Ferdi-
nandus II.*

Rudolpho I. (vt antiqua Austriacorum decora recensamus) quid aliud Imperium peperit, quàm veræ cultus Religionis? quid aliud tot deinde nepotibus tradidit, vt iam duodecim, quos prisca illa Roma celebrat Imperatores, ab vnâ Domo Austriacâ superentur? Quid Ferdinando II. oculis quidem nostris nuper erepto, at cuius virtutis species in animis etiamnum viuit, viuetque in omnem posteritatem, quid aliud Imperij coronam contulit primùm, quid deinde seruauit aduersus tot mimicorum validissimos conatus, quid aliud demum Ferdinando filio Romanorum Regi tradendum reliquit? Nam quot, Deus immortalis religiosissimus Cæsar hostium potentissimorum insultibus est impetrus? quot frustra impetrus? Quid autem dico frustra? creuit ab hostium telis Maiestas nixa Religione; estque illud certissimum iustissimumque Æternæ Mentis decretum, vni pietati sacrum hoc Imperium deberi, nullis hominum machinationibus auferendum, sed nouis semper victoriarum titulis illustrandum. Liceat hîc mihi præterire, quod tamen celebrari maximè dignum, quàm singulari ac certâ Dei, suam in Ferdinando causam protegentis, ope septem ipsos hostium exercitus, nihil præter Imperij ruinam molientes, suâ pietate fregerit: pietate, inquam, suâ, nisi Austriacam dicere malimus; neque enim armis militum id vnquam poterat. Educebat inicitâ conspiratione Ottomannicas Gabor Bethinus, Protestantium copias Iagerendorffius, Hungarus Palatinides Hungaricas, Caluinianas Palatinus & rebelles Bohemiæ Ordines in Bohemiâ; in Palatinatu aliam manum Durlachius, Brunsvico-Halberstadtensis aliam, aliam Mansfeldius trahebat. Angebatur optimus Cæsar non amittendi diadematis, sed Religionis opprimendæ metu; pro cuius conseruatione amplificationeque caput suum vltro deuouebat, admirabili & vix posteris credendâ voce, Si meâ, inquit, morte possim promouere Catholicam Religionem, oro Deum vt publicè coram toto mundo ab infami carnifice capite plectar. Itaque non Imperij, ac ne vitæ quidem seruandæ curâ tangebatur, sed Ecclesiæ perhorrescebat ruinas: iamque Regnis suis exutus, vnus vix Viennæ mœnibus defendebatur. Adfuit tamen hisce in angustiis, quæ nunquam abest, augustius notari solita auxiliariis Dei manus: & hostibus propriâ ditione, (quod merebantur) exutis, magnum inde rebus Austriacis incrementum dedit, vnde humanâ opinione certum timebatur exitium. Rursus quid non Imperij vastator Suecus, quid non domesticus hostis Valtteinius, in
vnius

*qui & mi-
rabiliter
retrinit
aduersus
tot hostes:*

*aduersus
Palati-
num aliof-
que cons-
ratos,*

Vnius Domus semper pia, semper inuicta, excidium machinati? Et quidem victoriis iam feroces Caesarianis insultabant; cum ecce tibi insperata ex clade salus Austriacis, hostibus in victoriâ principium ruinae. Cæsus est, quâ manu nescio (eâ arbitror, quæ pietatem semper protegit) ille grassator, victorque laurum suo sanguine cœuentauit, Austriacam purputam reddidit illustriorem. Nec meliori vsus est fortunâ, quem in Mechleburgi Fridlandiæque Ducem Cæsar elegerat; nimia verò ambitio in peruersa consilia pellexerat: eadem die sanguini suo immerfus iacuit, quâ Cæsarem solio exturbare se posse crediderat. Tam atroci semel iterumque perfunctus tempestate Ferdinandus, nouâ deinceps serenitatis luce resplenduit, magnisque auctus victorijs Romanum Imperium filio suo, iisdem quibus ipse tenuerat artibus, pietate, inquam, cultuque Religionis tradidit gubernandum. Habuit hunc virtutum suarum fructum in terris sanè vberimum Augustissimum parens tuus, Ferdinande Cæsar, quòd te spectarit Sceptri successorem; habetque in cælis nunc etiam vberiore. Tu verò perge quàm simillimus imperare, & (quod facis) hæreticorum persequi reliquias; memor eius quod ad Norlingam fufurus perduelles sapientissimè pronuntiare auditus es; Religionem Catholicam non tui modò, sed Regnorum omnium esse fundamentum. Quam sententiam te dignant, haud absimili excepit qui tecum vincebat Ferdinandus Infans Cardinalis, Belgarum columen, cum à belli Ducibus interrogatus quid ita securus animi & fiduciæ plenus in prælij pericula se inferret? haud animosè magis quàm piè respondit, quia res agitur Catholicæ Religionis. O præclaram vtriusque Ferdinandi vocem, quæ satis ipsa per se loquitur, cuiusnam sanguinis fuerint Principes qui eam protulerunt! Et erit qui dubitet, quod ipsos Cæsares sentire videat, atque ita sentire, vt iniuriam sibi nomini que suo, si quis aliter iudicet, inferri grauissimam interpretentur? Nam quid ego hîc Albertum proferam, Archiducem nostrum, cui eximia pietas Pij Principis cognomentum dedit? bis illi ab Electoribus delatum scimus Imperium: quorsum amabo te? quâ rursus de causâ non suscepit Austriaca pietas, vt offerretur, meruerat, eadem, vt repudiaret, persuasit, exemplo hactenus tam inusitato, vt iure quis ambigat, Albertone sit gloriosius reieciisse oblatum, an Carolo V. susceptum gestumque abdicasse. Sed habeat hic laudem suam, habeat & ille; quâ certè maiori uterque dignus est quàm vt nos constituere valeamus: atque illud interrim conficiamus, non aliâ manu, quàm Religionis, Austriaco vertici vel oblatam vel impositam fuisse Romani Imperij coronam. Quid Burgundiæ insignia, Hispaniæque sceptrum, atque in hoc vno alia innumera, quid tandem in Austriacam Domum deportauit? Maximiliani I. virtus Burgundiam merebatur; obtinuit cum Mariâ Caroli Pugnantis filiâ, paternarum ditionum vnicâ herede. Philippus I. dignus habitus est cui Castellæ Regnum vxor afferret in dotem; etiam apud Atagonas regnaturus, nisi ante Ferdinandum socrum immature moreretur. De Carolo V. Philippi filio, quid dicam? vnum fuisse illum velut caelo missum, qui Religionem acerrimè propugnans, paterni aui Imperium maternis iungeret Regnis? At istud minime nouum est Austriacæ

*aduersus
Suecum,*

*aduersus
Fridlandum:*

et filio tradidit.

*Præclara
vox Ferdinandi III.*

et Ferdinandi Infantis Cardinalis.

*Albertus
Pius Belgarum Princeps Imperium bis oblatum bis repudiavit.*

Austriaci Burgundiam meruerunt Religionem.

et Regnum Hispaniæ.

striacæ potentia incrementum. Dicamne, ab vno illo in Europâ atque
 Africâ tot Duces, Principes, Reges superatos, captos? dicam Provin-
 cias vel adiectas Austriacorum ditioni vel restitutas? Est ingens illa qui-
 dem, & vix maximis Imperatoribus concessa gloria, sed tamen infra Ca-
 roli fortunam. Debebat eius virtuti ac Religionis propagandæ stu-
 dio America nouus Orbis: hinc prouincias formauit nouas, hinc noua Re-
 gna constituit, noua Imperia comparauit, vt non immeritò grauissimi
 auctores Orbem illum indigent Carolinum. Tantæ tamque latè dif-
 fusæ dominationi aliquid adijci posse existimabimus? Si quò vterius
 progrediatur habeat Austriaca pietas, habet profectò diuina largitas
 quod apponat. Philippus II. Caroli filius, idemque gloriosæ memo-
 riæ auus tuus, Philippe Rex Catholice, acceptam à patre tot Re-
 gnorum hereditatem quantopere amplificauit solius merito Religio-
 nis, solius fructu pietatis? Taceo Mauritanæ, Æthiopiæ, Arabiæ,
 Persidis littora portusque; prætermitto Carmaniam, Indiamque, nihil de
 aureâ Chersoneso loquor; prætereo insulas innumerabiles: Regna sanè,
 quò nihil dici potest magnificentius, Regna, inquam, quinquaginta
 tria vel tributaria suscepit vel penitus subacta: &, quod est caput, nobi-
 lissima accessit Lusitania. quo vno in Regno aditum est quiddam tot
 bellis per quingentos propemodum annos inuictus Lusitanorum ani-
 mus & arma pepererant. Hæc tanta tamque augusta illius Domus incre-
 menta ex vno Religionis tuendæ propagandæque studio prouenisse qui
 videat, quis non ex animo gratuletur? quis illud non diuinum planè
 existimet, maiusque quàm vt à se dignè speret posse deprædicari? Ha-
 buerunt quidem fortitudinem Austriaci Principes, habuerunt prudenti-
 am militarem, aliasque bellicorum Ducum virtutes, quibus & ma-
 gna suscipere, & gloriosa peragere potuerunt; sed illas ipsas non aliunde
 sibi venisse quàm ex pietate, bonorum omnium perenni scaturigine,
 fatentur. Quæ illorum pietas quàm se longè lateque proferat, &
 quantum illi debeat orbis Christianus, quamquam diximus antè non-
 nulla, & ex tot tantisque fructibus haud difficulter colligi potest; intel-
 ligere tamen penitiùs qui volet, relegat ille Austriaci sanguinis primor-
 dia, & orbis vniuersi spatia peruagetur; reperiet profectò vbique gen-
 tium, vbique terrarum amplissima huius Familiæ merita. Iam tum
 olim Carolo V. imperante, solum Mexicanum (quod vnum est ex octo
 & decem Americæ Regnis) octoginta numerabat Monasteria. quot
 nunc accessisse credimus, vtroque transmarino tractu qui Austriaco pa-
 ret Imperio? quot vbique dotata Sacerdotia? quot constituta Canonico-
 rum Collegia? vt de scholis, de Seminariis, Academiis, vt de xenodo-
 chiis, pauperum receptaculis, infantium domibus, nihil loquar; in solâ
 Occidentis Indiâ sacrorum Præfulum fundata Sacerdotia amplissima
 ditissimaque omnino quadraginta, satis luculentum exhibere mihi vi-
 dentur Catholice Austriacæque pietatis testimonium. Quid si iam co-
 rum, qui ex hoc orbe in illas terras Religionis promouendæ causâ ex
 omni Ordine destinantur; si eorum, qui postquam aduenerunt copiosè
 illic aluntur, inire numerum contendam, cuius vniquam eloquentia
 referendæ gratiæ par erit? Fuit cum è Sociis amplius centum vnâ classe
 transmit-

& nouum
 Orbem,

& Lusita-
 niam In-
 diasque.

Exempla
 Austriacæ
 pietatis.

Quot Epi-
 scopatus,
 Monaste-
 ria, &c.
 fundarint.

transmitti; fuit, cum amplius quinquaginta ducatorum millia, Philippe ^{Quantum}
 Rex, vno anno in hunc usum numerari iuberet. At quantulum istud ^{pecunia-}
 est ad ea quæ in alios quorannis Religiosos Ordines, in alios per vni- ^{rum Rex}
 uersam illam plagam Euangelij disseminatores liberalissimè profundis? ^{expendat,}
 ad quadringenta ducatorum millia in sacræ Legis præcones, ad Philip- ^{ut Euan-}
 pinas, quæ pars nec maxima est nec præcipua, transfuehdos, iamdu- ^{gelij lux}
 dum est quod suppeditasti. Sentis nimirum, sentis id ipsum, Rex Ca- ^{ad barba-}
 tholice, quod Philippum Prudentem, auum tuum & sensisse, & de ^{ros defera-}
 ingenitâ illius terræ inopiâ malè ominantibus respondisse accepimus, ^{tur.}
 nullos sumptus in Christiano proferendo nomine vel graues censi ^{Praclara}
 debere, vel vanos; neque Indiarum tantum, sed & Hispaniæ thesauros ^{vox Phi-}
 vel in vnus aræ, vel in vnus hominis Christiani conferuationem bene ^{lippi II.}
 ac prudenter effundi. Dicitur herculè Regium, Catholicum, Austria-
 cum, & quod omnem fauorem gratiæ animi testificationem ab ho-
 minibus, ac pænè dixerim à Deo, extorqueat / quod quàm non verbis
 tantum, sed & auito exemplo reipsâ præstes, cum earundem insula-
 rum, tum exterorum Iaponiæ, Chinæ, aliorumque Regnorum per ido-
 neos Sacerdotes procurandâ salute satis superque declaras. Et quoniam ^{Quanto-}
 aliena Regna nominauimus; si remota illa relinquentes, ad Europam ^{perè Reges}
 nostram conuertamur, quid magis Austriacam Catholicorum Regum ^{Austriaco-}
 commendat pietatem, quàm tot iam annis contra Imperij dicam an ^{Catholici}
 Ecclesiæ hostes vi auroque sustentata in Germaniâ bella? tot instituta ^{Religionem}
 Anglorum, Hibernorum, Scotorumque per diuersas Prouincias Colle- ^{promote-}
 gia, Seminaria, Cœnobia? Non ego hîc singula recensebo, ac ne de Hi- ^{rint in}
 spaniis quidem agam; peruulgata iam illa sunt, & me Belgium meum ^{Europâ,}
 iam diu vocat, in quo vno omnem Catholicæ rei tuendæ curam & ^{praesertim}
 studium expressisse adhuc videntur Reges Catholici, memores, & ^{in Belgio.}
 genus se inde ducere, nec ignari nullum se Belgis suis maius præ-
 stare posse beneficium, quàm seruatæ Religionis. Quid enim? præ-
 ter veteres Antistitum sedes nouæ quatuordecim erectæ fundatæque: ^{Eo sine}
 recepta continuo promulgatæque per Belgium, contempto rebellio- ^{quatuor-}
 nis periculo, Concilij Tridentini placita: tot erecta nuperrimè Re- ^{decim noni}
 ligiosis ex omni gente Familiis, atque huic etiam minimæ Societa- ^{Episcopa-}
 ti nostræ domicilia, an non satis loquuntur nihil prætermisum quod ^{tus erecti,}
 ad Belgarum animos in auitâ verâque fide retinendos pertineret?
 Iam ad coercendam delendamque hæreseos prauitatem, qui sumptus, ^{& bella in}
 qui labor magnus visus est per hæc bella, quæ, nisi Religionis causa ^{hereticos}
 ageretur, teste Sixto V. Pontifice, iam dudum nulla essent in Belgio? ^{gesta,}
 centum & octoginta auri milliones ante annum huius sæculi sextum ^{maximo}
 decimum in bello Belgico, veriùs dicam Catholico, consumptos scri- ^{argentis &}
 bebat ipse ad Paulum V. Papam Philippus III. pientissimus idemque ^{sanguinis}
 fortunatissimus pater tuus, Magne Rex; vt omittam impensas iam inde ^{impendio.}
 in hodiernum diem factas. Sed nimirum vniuersas Indiarum diuitias
 prodigere, Hispaniam tuam opibus virisque nudare potes; hæreticis
 non resistere, Religionem non defendere non potes. Atque hoc est vo-
 tum illud, quod te, exemplo Regibus omnibus imitando, quotidie
 Deo facere intelleximus: hoc est quod, obstupescentibus quotquot è fa-
 cris

Strada de
Bello Belg.
Decade I.
lib. 4.
*Præclara
vox Phi-
lippi II.*

cris profanisque Ordinibus aderant, tuum auum concepisse audiui-
mus, cum intelligeret haud debere se quidem, at posse tamen citra om-
ne piaculum, maiori auertendo malo, liberum Religionis usum peten-
tibus indulgere Belgis. in genua enim ante CHRISTI è cruce penden-
tis simulacrum prouolutus, in hanc vocem erupit: *Ego verò diuinam
Maiestatem tuam oro quesoque, Rex omnium Deus, hanc vt mihi mentem per-
petuam velis, ne illorum, qui te Dominum respuerint, respiciam dici me aut
esse dominum acquiescam.* Itane verò, Philippe? adeone parum politicis do-
cumentis es imbutus? adeone nominis oblitus tui, quo te Prudentem
omnes appellant, vt, negatâ, quam vocant, conscientie libertate, malis
amittere, quam concessâ seruare nobilissimas Prouincias, partem mag-
nam Regij patrimonij, & (si absque inuidiâ licet dicere) pulcherri-
mam coronæ tuæ gemmam? Fuit enim uerò, fuit altior tibi mens,
& supra sæculi prudentiam prudens, quæ politicas rationes haud aliter
probabat, nisi quæ erant & Christianæ; non tam sollicita, ne quid detri-
menti Status, quam ne Religio pateretur. Hæc diuina sapientia, quæ mul-
tis saluti fuit, verè sapientem te fecit; eadem (vt paulò antea vidimus)
fecit fortunatum: quæ quamdiu in posteris erit tuis (erit autem in
omne tempus, si modò ex duorum qui te secuti sunt Regum constan-
tiâ liceat de vniuersâ posteritate augurari) stabit Domus & potentia
Austriaca; nec stabit modò, sed quotidie seipsâ maior dabit publicum
orbi documentum, Regna Regnorumque incrementa certissimum esse
præmium Religionis.

*Eo fine ad-
missa in
Belgium
Societas,*

Nunc ad cursum suum, vnde abrepta est, reuocetur oratio; illudque
fateamur aliquando, à Catholicis Regibus non auro hactenus, non ar-
mis, non sanguini esse parsum in oppugnandâ hæresi, monstroque illo
tot capitum in suis Batauiæ paludibus obruncando: adhibita esse hac-
tenus adhiberi que consilia non salutaria minùs, quam potentia, ad
Belgarum populos in auitâ fide, hoc est, in vnicâ ad salutem viâ reti-
nendos. Quæ omnia licet eiusmodi sint Austriacæ pietatis argumenta,
vt meritò ea omnes suspiciant & admirentur, nemo dignè eloqui se
posse confidat; illud tandem quò satis efferam, & quoniam omnino ta-
cere non possumus, quibus grati animi significationibus commemora-
bo, quòd in Belgarum procurandâ salute Sodalibus nostris vti voluerit
administris? fatetur enim in Hispaniis, fatetur in Italiâ, Siciliâ, Germa-
niâ, aliisque regionibus plurimum se debere Austriacis Regibus Impera-
toribusque Societas: nos verò, qui in hoc Belgio viuimus, qui faculta-
tem nostræ hîc explicandæ industriæ non aliis secundùm Deum refe-
rimus acceptam; agnoscimus eò plus Catholicis nos Regibus Principi-
busque debere, quò & ipsi de Belgio in veræ Fidei cultu conseruando
plus laborare visi sunt, & præcipuo nos ob eam causam studio admi-
serunt, susceperunt, sustentarunt. Quo non obsequij debito sibi Socie-
tatem obstrinxit Philippus II. Rex sapientissimus, qui delectatus eo fru-
ctu, quem è Societate passim per Belgium decerpi videbat, anno præ-
teriti sæculi octogesimo quarto non tantùm insigni eam encomio ex-
ornauit, sed publico etiam diplomate potestatem fecit toto Belgio Do-
mos & Collegia fundandi? Quid non Alexandro Parmensi, quem ge-
minæ

minæ pietatis, hinc Austriacæ, illinc Farnesianæ participem fecerāt no- *et promotæ*
 bilissimus utrimque sanguis, erepta ex hostium manibus debet hæc pa- *à Regibus*
 tria? quid non Societas? tot ille arces ad hæreticorum ausus retunden- *Principi-*
 dos, quot Sociorum Collegia se numerare gloriabatur. itaque fouebat *busq; Au-*
 illa non affectu solo, sed præcipuâ quadam liberalitate subleuabat. Si sine *striacis:*
 vniquam Belgis excidet, Albertus? viuet profectò, viuet propter æternâ *ab Alber-*
 Regiarum virtutum monumenta: Socij certè numquam de tanti Prin- *to & Isab-*
 cipis laudibus conticescent. Quoties ille Dunkercam, quoties Siluam- *bellâ,*
 ducis & Ruræmundam, illic vt firmaret, hîc vt collocaret Societatem, *vt illi*
 manu etiã propriâ exaratas misit commendatitias? Quantum nobis *immunit*
 auctoritate suâ Hallis, quantum liberalitate profuit Winocibergis?
 Quid illius Serenissima coniux Isabella Clara Eugenia? quam non So- *Quid Bel-*
 cietatis Belgicæ sedem materno affectu complexa fuit, materno sinu fo- *gium Regi*
 uuit, maternâ aluit pietate? Quid Princeps Cardinalis, quo nunc fruimur, *debeat*
 Ferdinandus, qui, vt sanguine tibi, Philippe Rex, proximus, ita virtu- *ob susten-*
 te, &, quod nunc agimus, nostri Ordinis amore? Sed in te vno, vt de *ratam in*
 ceteris taceam, quantoperè mea laboraret oratio, si beneficia vellem non *eo Societa-*
 exornando profiteri, sed percensere numerando? Ipsum Belgium, mihi *tem.*
 crede, omnes quæ tibi parent Prouinciæ gratias agere gestiunt, quod *Quid Bel-*
 per Societatem IESV, te auspice, te tutore, in Austriacâ eademque *gium Regi*
 Catholicâ Fide aliquâ ex parte sint confirmata; quod solatium mœstis, *debeat*
 quod dubiis consilium, quod disciplinam rudibus, directionem aber- *ob susten-*
 rantibus, desperatis inuenierint salutem. Non est vel tam desertus ho- *ratam in*
 mo in mari, vel tam afflictus in terrâ, quin si Sociorum quempiam è *eo Societa-*
 voluntate quâ sibi adesse sentiat, gratissimis Maiestatem tuam appre- *tem.*
 ciationibus prosequatur. Omnes quotquot aliquem è labore nostro fru- *Quid Bel-*
 ctum percipiunt, dicere se satis posse negant, quantum sibi, quantum *gium Regi*
 suis, quantum toti patriæ profueris, Socios à maioribus tuis admissos *debeat*
 susceptosque, contra peruerforum machinationes tuendo fouendoque. *ob susten-*
 Nos verò, Rex Catholice, & probè intelligimus tantum nos debere, *ratam in*
 quantum soluere non valemus; &, quod in nobis est, animum tibi *eo Societa-*
 nostrum, vocem, operam, vitam denique ipsam, seu in præliis terrâ ma- *tem.*
 riq; apud milites, seu in carceribus & xenodochiis apud ciues subdi- *Societas*
 tosque tuos, ponendam deuouemus, tantò lubentiùs, quanto citiùs *Belgica se-*
 exigendam speramus. Semper enim gloriosos vos dixi, dicamque, *ipsam Regi*
 quotquot aut in castris aut in mari animam reddidistis Socij: vestra illa *debet, quod*
 virtus potentius me stimulat, quàm Themistoclem trophæa Miltiadis, *libens &*
 nec enim pro Rege potuistis cadere, nisi vnâ pro Deo, proque sanctissi- *grata ag-*
 mâ Religione, cui vni Regis arma in Belgio seruiunt, caderetis; nihilo *noscit.*
 sanè ignobiliores iis, quos Christianam professos Fidem barbâra tyran-
 norum iugulauit immanitas. Tu autem, Philippe Rex, traditum tibi
 à maioribus inde vsque à Rudolpho Habsburgico patrimonium pieta-
 tis, quo vno satis es diues, quodque omnibus Regnis tuis præstat, imò
 quod Regna tibi omnia peperit, perpetuò serua; ac filio tuo, Principi
 nostro, transcribe veram Austriacæ Domus hereditatem. Quin & no-
 strâ in eam rem, quod tui iuris est, operâ in Belgarum Prouinciis vt
 perge, experturus profectò, quamdiu sudor erit sanguis, à Sociorum ne-

mine tuam Religionisque causam vel in præsentis mortis discrimine deferendam.

ORATIO SECUNDA

Parænetica ad restaurandam in Belgio pristinam pietatem.

*Miseria
ad spectus
commiserationem
excitat.*

*Herodot.
lib. 3.*

SI qua vlllo tempore miseranda rerum facies oculis subiecta vim habuit, aut ad mouendam intuentium commiserationem, aut ad animos indignitate rei percellendos, eorumque opem implo- randam qui in rem communem aliquid conferre possunt; ea sanè est afflictissimi Belgij nostri calamitas, vt cum quauis præterito- rum sæculorum fortunâ in contentionem venire posse videatur. Fe- runt olim Zopyrum, toto corpore mutilum ac lacerum, consueque Babyloniorum animos ad commiserationem flexisse, vt etiam summa rerum ipsi aduersus Dariam committeretur; & tamen tragicam ille fabulam mentiebatur: nobis profecto seria tragicaque sunt omnia, nul- lusque ludus luditur. M. Antonius aliquando sanguinolentam C. Cæ- sariis tunicam pro concione ostentans, Romanorum animos in par- ticipas vindictæ studio inflammavit: & tamen quantum interest in- ter eius necem, qui dominandi cupiditate Rempublicam pessumde- derat, & calamitosissimam patriam nostram; non externorum magis quam impiis filiorum pedibus conculcatam? Denique ferunt Cresi Lydorum Regis filium, expugnatis à Cyro Sardibus, cum videret mili- tis cuiusdam mucronem parentis sui iugulo imminentem, naturæ vin- cula extremo conatu perripisse, & cum in illum vsque diem mutus & elinguis fuisset, magnitudine periculi percussus vocem primam paren- ti salutarem à seipso extorsisse: at certè maior nos charissimæ patriæ nostræ fortuna percellit. Quas igitur in vnus discrimine, & quasi ca- lamitatis particulâ, voces doloris indices pietas expressit; eas à me po- tiori iure licet infante, ac dicendi imperito, sibi charissima patria no- stra deposcit in malorum calamitatumque genere vniuerso: cum non vnus intentus iugulo gladius cernitur, non vnus clades aut orbitas ti- metur; sed immerfus vrbium cruori mucro grassatur, & plurimorum or- bitas oculis obijcitur: cum non exiguâ Belgij parte, nulla iam rerum sacrarum reuerentia, cum diuina & humana iura omnia pedibus obe- runtur. Sanè durus ac ferreus, imò naturæ communis expers, non im- merito videretur, qui in tantâ calamitate non dico aliorum prohiberet lacrymas, sed non indulgeret suis. Ergo ne similis mihi crudelitatis no- ta inuratur, si quam oculis vestris compendio subiecti, Belgij nostri ca- lamitatem tacitus præteriero; hortabor precaborque vos, vt optimæ parenti filij, castissimæ Religioni orthodoxi, tot animarum pereuntium periculo alienæ salutis auidissimi, quanto potestis studio industriæque succurratis: vt, vobis adnitentibus, antiquus ille Religionis splendor postliminiò elucescat, quem hætenus ex historiarum monumentis po- tius coniecturâ assequi, quam oculis licuit vsurpare.

Quod olim in votis habuit magnum illud Ecclesiæ columen Augu- stinus,